

UMMÆLI

# OPUS 6

## ein symfoni fyrir æðrar eftir Petur Pólson

Vár í Ólavsstövu

Opus 6 er ein symfoni av yrkingum, har lívgevandi blóðið, sum rennur í æðrunum, er gjøgnumgangandi temað og rútmán í savninum. Yrkingasavnið er ein symfoni í fyra satsum, sum greitt økist í intensiteti móti einum klimaksi gjøgnum teir fyra satsirnar – heildin trínur fram sum eitt slag av deyðarokki, sum endar við einum satsi í kirkjugarði [54] og elegi, sum er ein gravaryrking og klagusangur. Seinasti satsurin, sum ber heitið -viva apokalypsa-, hevur hesa innleiðsluyrking: “onkuntið er andadrátturin / ein steinur sum bert / kann lyftast av einum sum / hevur slept allari vón”, og her er boðskapurin greiður, at endin nærkast. Gurukenda sjálvsmyndin á einari av fyrstu síðunum í savninum talar fyri einum boðskapi um hesa døpru lívsáskoðan, og sum tú lesur gjøgnum savnið, so er uppperðin við kristnu lívsáskoðanina greið, og í yrkingini viva apokalypsa [elegi] [57] er heimsins undirgangur ein bjarging: “apokalypsan kemur / sum send frá himni / og vit taka í móti henni / við opnum æðrum // andlitini sæl í / pinslubrosum ið syngja / um lívsins longu líðingar // um skindeyðar / slóðbrótarar, ið slóðin / breyt áðrenn fyrsta / fetið varð stigið // apokalypsan kemur / sum ein bjarging / hjá teim ið leingjast / eftir at verða / loyst úr frælsi // tí einans í leinkjum / kenna tey sína / sonnu veru [...]

Grundtónin í savninum er dapur, sera dapur. Sum lesari fert tú gjøgnum katharsis, har tú verður reinsað gjøgnum stríðið millum himmal og helviti, freistingina og at geva eftir fyri henni og stríðið millum einglar og djevar. At enda situr tú lúgvad eftir í ævigu tøgyni.

Í seinastu yrkingini í savninum postludium og alt er tøg sýgur tøginn seg yvir lesaran og lesarin er reinsaður og pøstur og hevur inniliga brúk fyri hesi ævigu tøgyni, sum hevur loyst hann úr øllum sálarkvølum. Tøginn trínur fram sum ein “limbo-støða” í uppperðini millum himmal og helviti: “allur kroppurin / skelvir av spenningi / spentur millum / himmal og helviti / og alt er tøg / alt er / tøg”.

### MILLUMTEKSTASAMBAND

Útsjóndin á savninum gevur greiðar ábendingar um vampýrtemað. Savnið er í svørtum og reyðum, og gotiska útrykkið gevur kensluna av súmbolska stríðnum millum lív og deyða. Í yrkingini: gev mær ein koddá í gudleysu oyðimørkini [53] kemur hetta temað beinleiðis til sjóndar: “gev mær blóð at drekka / so æðrarnar vekjast aftur / úr dustinum tær fólga í”.

Millumtekstasambandið við kristnu trúna, tónleik og yrkingar hjá øðrum skaldum er greitt. Freistingin í oyðimørkini verður brúkt sum grundarlag undir temanum at freista og at taka við freistingini. Mótsetningurin millum at liva ella stirðna verður myndarliga lýst við myndum av livandi og stirðnaðum æðrum.

Onkuntið standa míni fjøll á havsins botni og

syngja [37] kundi verið ein tilsíping til heitið á yrkingasavni eftir Jóanes Nielsen: Kirkjurnar á havsins botni. Og tilsípingin til Róa Patursson: ongin andadráttur / er andadráttur / allan dagin / í oyðimørkini [samanber “eingin rósa er rósa allan dagin” hjá Róa] er eisini greið. Blóman sum myndburður gongur aftur í savninum, t.d. fólgaðar blómur og turkaðar blómur, og tað verður staðfest: “at tað er betri / at blóma í einsemi / enn at fólga millum onnur” [39].

Kristindómurin er greitt ein samtekstur, sum yrkingarnar sum heild eru yrktar við støði í og í andsøgn til. Beinleiðis tilsíping til sálmin: “So tak tá mínar hendur” sæst í yrkingini so tak tá mínar æðrar [46]. Æðrar, blóð, oyðimørk, einglar, devlar, deyði, fólgað, stirðnað, tagnað, rapað, dust, gloymd, svøltu eru orð, sum ganga aftur í savninum og tað í sjálvum sær gevur greiða ábending um eina deyðamessu, har reglan í sálminum “og leið tú meg” er ein greið ábending um, at yrkingarsavnið er ein leiðarstjørna, har yrkjara-egið finnur sín veg móti eini loysn, har deyðin, ítøkiliggjørdur í tøgyni, er svarið.

Savnið er ein greið uppperð við og atfinning móti kristindóminum, soleiðis sum hann verður praktiseraður. Í yrkingini við ósjónligum naglum [satsur í kirkjugarði] [54] kemur greitt til sjóndar, at kristindómurin ikki er fyri viðkvæma barnasinnið, og her sæst ein greið atfinning at kristindóminum, soleiðis sum hann verður borin fram: “Børnini tora ikki í / kirkju, tí at fanin er / málaður á veggini við / ósjónligum blekki // á prædikustólinum / stendur tann svartklæddi / og spýr opinberingar / eftir mær // við innantanna ornum / og heimagjørdum / hvørvisjónum”.

### APOKALYPSA

Heimsins undirgangur ella undirgangur av konventionellum kristindómi, sum forðar tí lívgevandi blóðinum at ferðast lystiliga gjøgnum æðrarnar, verða týðiliga viðgjørd í savninum.

Í yrkingini Apokalypsa [36] kemur til sjóndar, at yrkjara-egið ikki ynskir at fornokta tað lív, sum heita, livandi blóðið í æðrunum leggur upp til. Har verður sagt: “endar heimurin / so lat meg doyggja / við æðrunum uttaná”. Tað er greitt, at yrkjaraegið leggur upp til at liva lívið við øllum teimum tilboðum og møguleikum, sum tað nú einaferð hevur, og tað tráar nærur eftir endanum: “lat hann enda / við lógvabrestum / og tannkjøtsbruna // við undanførslum / og ramaskríggjum // eg ræðist ikki og / eri farin at hugsa / at eg onkursvegna ynski / at heimurin gongur / undir // um so bert / fyri at síggja / andlitini á / teim sum ongantið / hava trúð tí // ella hava flent eftir / tí sum er tað enn / ein vánalig /

skemtiroynd // persónliga / kundi eg ikki / skitið meiri á tað / um heimurin endaði”. Tráanin eftir heimsins undirgangi kemur sjónliga fram her, um ikki annað so fyri at fáa nøktað okkurt slag av hevndarhugi. Tað er greitt menniskjans vantandi hugur at síggja sannleikan í eyguni og lata eyguni aftur fyri tí, tey ikki ynskja at viðurkenna, er orsök til, at yrkjara-egið ynskir hesa hevnd. Í øvutu trúarjättanini, sum er tema í yrking á somu síðu sum apokalypsa, biður yrkjaraegið um at fáa aftur: “illu andarnar tí teir / kennast betur enn hetta // gev mær aftur vónloysið / tí tað kennist betur / enn hetta // gev mær heldur arr / í andlitið enn koss / á varrnar // eg avnokti teg”.

Í yrkingini viva apokalypsa [s.57] móti endanum av savninum stendur, at: “apokalypsan kemur / sum send frá himni / og vit taka í móti henni / við opnum æðrum”. Deyðslongsulin og undirgangurin er greiður í omanfyrenevndu dómum. Tað er somuleiðis greitt, at tað er andsøgnin millum tað lívliga blóðið og tær stirðnaðu æðrarnar, sum eru myndir fyri tær samfelags- og religiúnsskaptu reglur, menniskjan livir undir, sum er tað æviga dilemmað hjá okkum menniskjum. Yrkingarnar staðfesta, at lív og deyði treyta hvørt annað, men tann boðskapurin er týðiligur, at samfelagið og religiúnin eru við til at niðurbinda tað lív, sum rennur í æðrunum á menniskjanum. Tað sæst aftur í hesum báðum brotum: “lat æðrar tínar / syngja mollstemtar / sangir til saknin // lat slitnu raddarbond / tíni verða eina kvøðu / til dýrdarfallið // hvør kirkja stendur / einsamøll og selur / sín kropp fyri / lótuvinning (úr: Skýming (títt loynda hjarta) [38] og “einsemi er ikki / tað ringasta sum er til // onkuntið er tað / tvørturímóti størsta / signing sum / hugsast kann // sumt gevur mær / kenslu av at tað / kanska var betri / um alt gekk til grundar // og at tað er betri / at blóma í einsemi / enn at fólga millum onnur // tørvurin á samfelagi / er sjálggjørdur og / er í sinninum / í kenslum // æðrarnar eru / eisini æðrar / tá tú ert eina” (úr: ALRA [39]).

Víðari í yrkingini ALRA kemur greitt til sjóndar, at blóð er blóð, lív er lív, sjálvt tá ið tú kennir teg andaliga skindeyðan, tíðin biðar ikki og alheimurin steðgar ikki. Tú verður ikki spurður, og svarið liggur í ævigu oyðimørkini. Kenslan, at tú viljaleysur fylgir við, er týðilig í hesi yrking, og hetta er ein atfinning, sum yrkingasavnið kemur við: menniskjan fylgir við streyminum og letur seg tøla av samfelagsskaptum konventiónum.

### EITT RÓP Í OYÐIMØRKINI

Oyðimørkin sum mynd gongur aftur í savninum og brotini í Bibliuni: Far og rópa inn í oyruni á Jerúsalem: “So sigur Harrin: Eg minnst ungdómskærleika tín, alskhug tín, tá ið tú vart brúður og fylgdi mær í